

Όνοματεπώνυμο: .....
Μάθημα: .....
Υψη: .....
Επιμέλεια διαγωνίσματος: .....
Αξιολόγηση : .....

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὄσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμησαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὴ δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, "Νείμαντος δέ μου," ἔφη, "ἐπίσκεψαι." καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμη· τοὺς δὲ ὤπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἔβριξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσωζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μή τι γένος ἀϊστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνὰς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὀπλαῖς, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις.

ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο. ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομήν, καὶ ὄρα τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἠδὲ δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἧ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξίέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὔροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ —ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι— καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. τῷ δὲ

Προμηθεΐ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν —πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν— εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἡφαίστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεταί, Προμηθεῖα δὲ δι' Ἐπιμηθεῖα ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.»

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Β1. α) Ο Επιμηθεῖας μοίρασε στα ζῶα τις διάφορες ιδιότητες με σκοπό να αντισταθμίσει αδυναμίες. Να συμπληρώσετε με τη βοήθεια του κειμένου τις παρακάτω προτάσεις, ώστε να φαίνεται πώς εξασφαλίστηκε η ισορροπία στο ζωικό βασίλειο.

- Η ταχύτητα αντιστάθμιζε την .....
- Τα φτερά ή η υπόγεια κατοικία αντιστάθμιζαν .....
- Όσα ζῶα είχαν μεγάλο σώμα δε χρειαζόνταν .....
- Τα φυτοφάγα είχαν ..... γονιμότητα.
- Για να αντιμετωπίζουν τις καιρικές μεταβολές τους έδωσε .....

β). «τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. τῷ δὲ Προμηθεΐ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν — πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν»: Πώς αιτιολογείται στο συγκεκριμένο απόσπασμα, βάσει μύθου, η αδυναμία του Προμηθεῖα να κλέψει την πολιτική τέχνη και να την δωρίσει στον άνθρωπο;

Μονάδες 10

Β2. «*γῆς ἔνδον*», «*εἰμαρμένη ἡμέρα*»: Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ὀρων – φράσεων του κειμένου. Να εξηγήσετε τον ρόλο που διαδραματίζουν στην εξέλιξη του μύθου.

Μονάδες 10

Β3. Αφού σχολιάσετε την ετυμολογία του ονόματος «Ἐπιμηθεύς», να βρείτε πώς αυτή επιβεβαιώνεται στο ακόλουθο απόσπασμα: «Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεύς ... τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον».

Μονάδες 10

B4. Σύμφωνα με το πρωτότυπο κείμενο ο άνθρωπος, με τα δώρα του Προμηθέα, απέκτησε «τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν» και «ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται». Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τα σημεία του παρακάτω μεταφρασμένου στασίμου από την *Αντιγόνη* του Σοφοκλή στα οποία γίνεται αναφορά στα επιτεύγματα του ανθρώπου και να τα συσχετίσετε με το περιεχόμενο των παραπάνω φράσεων.

ΣΟΦΟΚΛΗ ΑΝΤΙΓΟΝΗ
Α΄στάσιμο στίχοι 332-375

ΧΟ. Πολλά γεννούν το δέος-
το μέγα δέος ο άνθρωπος γεννά·
περνά τον αφρισμένο πόντο
με τις φουρτούνες του νοτιά,
στη μέση σκάβει το βαθύ
και φουσκωμένο κύμα
και την υπέρτατη θεά, τη Γη,
την άφθαρτη παιδεύει την ακάματη
οργώνοντας με τα καματερά
χρόνο το χρόνο φιδοσέροντας τ' αλέτρι.
Και των αστόχαστων πτηνών
τις φυλές κυνηγά με τα βρόχια,
των αγρίων θηρίων τα έθνη,
των βυθών την υδρόβια φύτρα
με δίχτυα πλεγμένα στριφτά,
ο τετραπέρατος- τ' αγρίμι της βουνοκορφής
δαμάζει με τεχνάσματα. φορεί

στων αλόγων την πλούσια χαίτη ζυγό
και στον ταύρο, που βαρβάτος βοσκάει στα όρη.
Ένας τον άλλο δίδαξε λαλιά,
τη σκέψη, σαν το πνεύμα των ανέμων,
την όρεξη να ζει σε πολιτείες.
πώς να γλιτώνει το χαλάζι μες στ' αγιάζι,
την άγρια δαρτή βροχή μέσα στον κάμπο,
ο πολυμήχανος- αμήχανος δε θ' αντικρίσει
τα μελλούμενα- το χάρο μόνο
να ξεφύγει δεν μπορεί.
μόλο που βρήκε ψάχνοντας και γιατρείς
σ' αγιάτρευτες αρρώστιες.
Τέχνες μαστορικές σοφίστηκε
που δεν τις βάζει ο νους,
κι όμως μια στο καλό, μια στο κακό κυλάει.
όποιος κρατεί τον ανθρώπινο νόμο
και του θεού το δίκιο, που όρκος το δένει φριχτός,
πολίτης- αλήτης και φυγάς,
όποιος κλωσάει τ' άδικο, μακάρι και μ' αποκοτιά,
ποτέ σε τράπεζα κοινή
ποτέ μου βούληση κοινή
με κείνον που τέτοια τολμάει.

B5. Να γράψετε δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη Σωστό, αν είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν είναι λανθασμένη.

1. Δίκη για ασέβεια είχε υποστεί και ο Αναξαγόρας.
2. Η περιουσία του Σωκράτη δεν ξεπερνούσε τις 30 μνες.
3. Ο Σωκράτης αναζήτησε την ουσία της ηθικής και όχι τα ηθικά φαινόμενα.
4. Στο έργο Πρωταγόρας βλέπουμε να αντιπαρατίθενται όχι μόνον οι απόψεις περί αρετής του καθενός από τους δύο βασικούς συνομιλητές, αλλά και οι μέθοδοι για την προσέγγιση της αλήθειας.
5. Θέμα του διαλόγου «Πρωταγόρας» είναι η φύση της αρετής.

Μονάδες 10

B6. α) Με ποιες λέξεις του πρώτου κειμένου συνδέονται ετυμολογικά οι παρακάτω λέξεις : κατάληψη, αιμοδότης, αναλώσιμα, πίστη, δώρο

β) Να γράψετε δύο ομόρριζα (απλά ή σύνθετα) για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του δεύτερου κειμένου: δυνάμεις, πυρός, οΐκησιν, βίου, γῆς

Μονάδες 10

Να έχετε επιτυχία!